

שיח ושיג בפרשה

מצות השמחה

חסיד אחד נכנס אל רבו האדמו"ר רבי יצחק מנעשכיז זצ"ל ופניו עצובות. "מה זאת?" שאלו רבו. התחיל החסיד מספר בגילוי לב; "כי החיטים השמורות שהכין לאפות מהן מצות לפסח נחמצו, כעת לא יוכל לאכול רק מצות שנאפו מקמח שלא נשמר משעת קצירה". "שים לב" ענה לו הרבי: "מצה שמורה היא אמנם הידור מצוה, אבל מצות השמחה בחג היא מן התורה. מוטב שתאכל מצה פשוטה בשמחה, מאשר תאכל מצה שמורה בעצבות".

ביצים קשות

מנהג ישראל לאכול ב'ליל הסדר' בתחילת הסעודה ביצים מבושלות. שאלו פעם את הגאון ר' מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, ראש ישיבת 'חכמי לובלין': "מדוע אוכלים היהודים בליל הסדר ביצים קשות?" השיב רבי מאיר: "זהו סמל לקשיות העורף היהודית, כל מה שהן מתבשלות זמן ממושך יותר, הן מתקשות יותר ויותר". וכך הדבר גם עמנו היהודים; "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ".

'ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים' (הגדה של פסח)

מספר הגאון ר' יוסף חיים זצ"ל מבגדאד סיפור מעניין הממחיש את ההבדל בין 'חכם' ל'נבון'; יום אחד יצא המלך לטייל מחוץ לעיר. ופנה אל הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל, בעל ה'אורים ותומים' בשאלה: "אומרים אתם כי 'חכם עדיף מנביא' (יב' ב' יב) אמור נא לי, באיזה פתח אכנס לעיר כשאחזור, האם מן הפתח הגדול שבחומה, או מן הקטן?" השיבו רבי יהונתן: "אם אומר לאדוני המלך שיכנס בעד הפתח האחד, יתחכם להיכנס בעד הפתח השני. אכתוב את תשובתי על פתק אכניסו במעטפה ואחתמנה בטבעתי. לאחר שישוב המלך מטילו וישב על כסאו בארמונו, ישבור את החותם לפני ויקרא את תשובתי". התשובה מצאה חן בעיני המלך ויעש כן. לקח המלך את המכתב החתום הניחו בחיקו ויצא לטיולו. כשעמד לשוב אמר לנפשו: "לא אכנס כדרכי בעד הפתח הגדול אלא אכנס בפתח הקטן". בהגיעו לשם חשב: "ודאי כתב הרב שאכנס בעד הפתח הקטן שלא כדרכי". ופנה לעבר הפתח הגדול. כשהגיע לשם התחרט: "ודאי צפה החכם היהודי כל זאת בעיני רוחו וכתב כן במכתבו". קיצורו של דבר, נתבלבלה דעתו ולא ידע כיצד לנהוג בסופו של דבר, עלתה במחו המצאה להפר את שתי האפשרויות; הוא ציוה לעבדיו לפרוץ בחומה פתח שלישי בין שני הפתחים הקימים. עשו כן והמלך נכנס בעד הפרצה. אז הוציא המלך מחיקו את המעטפה ושבר את החותם לעיני הרב ופתחו. וימצא כתוב בו משפט אחד, המצוטט מדברי המשנה; 'מלך פורץ לו גדר לעשות לו דרך' (יפסחים' ק) השתומם המלך ושאל: "כיצד ידעת זאת?" ענה הרב: "הלא כה אמרו חכמים; 'חכם עדיף מנביא'". חישבתי את כל ההתלבטויות שיעברו על אדוני המלך והבנתי את הפתרון שיעלה על דעתו". ועל כך אמרו חכמינו; 'איזהו חכם? הרואה את הנולד' (תמיד' לב) החכם, הוא בעל הידיעות הרבות והסברות הנכונות. נבון, הוא המסיק מהן את המסקנות הנכונות, כמעשהו של רבי יהונתן זצ"ל. ('עוד יוסף חי' ואתחנני') (שופר)

ישראל לסגולתו

סגלה לברכה

לשמר שבת פהלקתו ובידיעת ההלקות על ברןן פראוי. ולהדר בכבוד השבת במאכל בכסות, ובעקר בדברי תורה, שירות ותשבחות והוא הסגלה הגדולה ביותר לשפע ולברכה.

והטעם לכך להיות זה השומר שבת פהלקתו ובשמחה פראוי מחזק בכך אמונתו בא-ל חי, ומעיד פעבד נאמן על השמחה במלכו, על מלכותו ותברך, וכי הוא אדון העולם, ולא עוד, אלא שביום זה מפנה מחשבבתו מכל וכל על מנת לארח בביתו את האורח הגדול שבת המלכה ומתיחד עם המלך עצמו בהארוחו אותו בביתו, ובכך פלוס חסר מבית המלך לברכו לזה שארוחו בכל לבו, וככל שישמח בשבת ויחוש עצמו בחרות אמתית להיותו נתון תחת רשותו של מלכו - הקב"ה, ויסיר כל עצב ודאגה מלבו, ויראה שמחה על פניו, והכל מתוך אמונה שהבורא שהוא אדון העולם והכל בידו, ובשל כך ישליך עליו יתבו, הרי בכך ותברך בכל, שכן שבת היא "מקור הברכה", דהינו הצנור הראשי להעביר השפע מהבורא לברואיו, ושבת ענינה אמונה בא-ל חי שברא עולמו בששה ימים ומשגיח עליו ועל ברואיו, וכשיתיחד במחשבתו באמונה זו ביום השבת ישפע עליו שפע רב נחלה ללא מצרים, והקעט אשר בידו יפרץ וירבה לרב בברכה גדולה.

ר' יעקב ישראל לוגאסי

אמונה

א. צריך להאמין בהשם יתברך בדרך אמונה ולא בדרך מופת.

אמירת: "לך לשלום"!

אמרו רבותינו בתלמוד: הנפרד מחבירו, לא יאמר לו "לך בשלום", אלא "לך לשלום".

ואף שיש אומרים שכל זה נאמר רק למי שמקפיד על כך, אבל מי שאינו מקפיד אין הדבר מזיק לו כלל. מכל מקום ראוי ונכון להקפיד לומר לחבירו "לך לשלום" כפי שהזירונו רבותינו בתלמוד, ולא להקל בדברים שיש בהם חשש סכנה.

בגמרא ברכות (סד). אמר רבי אבין: הנפטר מחבירו, אל יאמר לו 'לך בשלום' אלא 'לך לשלום', שהרי יתרו שאמר למשה לך שלום - עלה והצליח, דוד שאמר לאבשלום לך בשלום - הלך ונתלה. וכן פסק המשנה ברורה (סימן קי ס"ק יז).
(הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

מכתב לאלוקים/סיפורי חב"ד

בעיר חלב שבסוריה חי חכם אחד בשם ר' יהודה עבוד. היתה לו משפחה גדולה, והוא התפרנס בצמצום כמלמד ילדים. לפני חג הפסח, קיבל הרב את שכרו מ-ועד הקהילה. הוא טמן את שטרות הכסף בכיסו, והתכוון ללכת לשוק לקנות את צרכי החג המרובים.

בהיותו בשוק, פשפש בכיסו והנה אין שם אפילו שטר כסף אחד.

הרב עבוד לא ידע, מי לקח את כספו, וחזר לביתו עצוב ודואג ולא ידע מאין יבוא עזרו, ומהיכן ישיג כסף לצרכי החג המרובים,

ישב בביתו כמה דקות, והנה צץ רעיון במוחו: הוא יכתוב מכתב לקדוש-ברוך הוא. ובמכתבו יפרט את כל המצרכים וההוצאות הדרושים לחג, וה' שפדה את עם ישראל ממצרים, יפדה גם אותו מצרתו, ויזמן לו כל מחסורו.

חשב ועשה: כתב במכתב את כל המצרכים המרובים לחג הפסח, הכניס את המכתב בתוך מעטפה, כתב עליה באותיות גדולות: "לכבוד הקדוש ברוך הוא", ויצא לחצר ביתו והעיף את המכתב כלפי מעלה.

אותו יום נשבה רוח חזקה בעוז, והמכתב עף במהירות והתרומם אל על. לאחר כמה גלגולים, הגיעה המעטפה לחצר ביתו של אחד העשירים שבעיר, בשם עזרא.

הרים עזרא את המעטפה, ובפליאה רבה קרא את הכתוב על המעטפה "לכבוד הקדוש ברוך הוא". פתח את המעטפה ועיין בכל הכתוב.

ויאמר העשיר בלבו: אם ה' זימן לידי מכתב זה, סימן הוא, שעלי הטיל את התפקיד להיות שליחו הנאמן. קרא העשיר למשרתו, ויאמר לו: קח נא את רשימת כל המצרכים הכתובים במכתב זה, קנה מכל דבר בכמות כפולה, והבא זאת לביתו של הרב עבוד, לפי הכתובת שבראש המכתב.

עשה המשרת כאשר ציוה, ואחרי שקנה את כל המצרכים, לקח את כל הכבודה לביתו של ר' יהודה עבוד. בשמחה רבה, קיבל ר' יהודה את כל המצרכים מידי המשרת, ושאל את האיש לזהותו. "אני משרתו של העשיר עזרא" - ענה המשרת.

הודה הרב למשרת, וביקשו למסור תודתו וברכתו החמה לאדונו.

הרב עבוד חגג את ליל הסדר בלב שמח, הוא קידש על כוס זכוכית נאה וגדולה ששיגר לו העשיר, והודה לה' על כל חסדיו.

אחרי החג, הלך ר' יהודה עבוד לעשיר עזרא, והודה לו על כל הטוב ששלח לו, ואמר לו: "אני רוצה להחזיר בתשלומים את כל ההוצאות שהוצאת עבורי לחג הפסח" "איני מוכן לקבל ממך פרוטה" - אמר העשיר.

הקדוש ברוך הוא, חסד עשה עמי לספק לך את צרכיך ולתת לך ממה שחנני ה', כדי שתחגוג את ליל הסדר בצורה מושלמת. ושמחתי גדולה על כר* לך שוב לביתך, וה' יספק לך את כל צרכיך, וימלא משאלותיך לברכה לטובה תמיד כל הימים.